

Borgarstjórnin í Reykjavík

SKJALAVFR HOFDATORGI
24. Nóv. 2021
Malsnr VEL 2021-11-0073
Ítrötaeyki 7.2

Reykjavík, 18. nóvember 2021
R21100374
ívs

Velferðarráð

Borgartún 10 - 12
105 REYKJAVÍK

Tillaga borgarfulltrúa Sjálfstæðisflokksins um neyðarathvarf fyrir heimilislausar konur

Á fundi borgarstjórnar þann 16. nóvember 2021 var svohljóðandi tillögu borgarfulltrúa Sjálfstæðisflokksins vísað til meðferðar velferðarráðs.

Það tilkynnist hér með.

Borgarfulltrúar Sjálfstæðisflokksins lögðu fram svohljóðandi bókun:

Sjálfstæðisflokknum þykir miður að meirihlutanum hafi ekki hugnast að samþykka tillöguna hér og nú, heldur hafi frekar viljað að vísa henni í nefnd. Nú mun hún róa lífróður í velferðarráði þar til hún er endanlega felld eða þá samþykkt sé hún undantekningin sem sannar regluna þar fyrir innan. Í ljósi þess að það er engin leið að vita hvenær tillagan fær endanlega afgreiðslu í velferðarráði óttast borgarfulltrúar Sjálfstæðisflokksins að það verði ekki fyrr en á nýju kjörtímabili sem heimilislausar konur mega eygja von um að þetta þarfa þjónustuúrræði verði tekið fyrir. Það er nefnilega brýn þörf á úrræði sem þessu eins og reynslan af tímabundna neyðarathvarfinu í Skipholti sýndi. Það er um heimilislausar konur að ræða og því bókstaflega þolir málið ekki bið. Það að vísa tillögunni í ráð þýðir jafnframt að meirihluti borgarstjórnar treysti sér ekki til að taka skýra afstöðu í þessu máli, sem er miður. Sjálfstæðisflokkurinn vonar að þegar tillagan verður þá tekin fyrir í velferðarráði muni borgarfulltrúar meirihlutans hafa kjarkinn til að samþykka tillöguna og þar með sýna það á borði sem og í orði að þeim er í raun umhugað um málaflökkinn.

Borgarfulltrúi Sósíalístaflokks Íslands lagði fram svohljóðandi bókun:

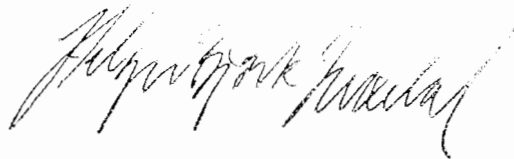
Það er nauðsynlegt að tryggja að það sé til nægilegt húsnæði til staðar sem hentar þörfum hvers og eins, staðan er ekki þannig nú. Á sama tíma þarf líka að vera til neyðarathvarf sem hægt er að leita í, upplifi íbúar ótryggar aðstæður og þurfi á athvarfi og/eða stuðningi að halda.

Borgarfulltrúi Miðflokksins lagði fram svohljóðandi bókun:

Það er með ólíkindum að búið sé að loka sólarhringsneyðarskýli fyrir konur í fjölþættum vanda. Samkvæmt greinargerð með tillögunni kemur þar fram að mikil ánægja hefði verið með úrræðið hjá þjónustugegum. Að auki er kostnaðurinn tiltölulega lítill miðað við virði þjónustunnar. Það gerir ekkert gagn að skrifa skýrslur og búa til stefnur. Neyðin er núna. Neyðin er í dag. Minnt er á neyðarfund sem haldinn var að sumri 2018 skömmu eftir borgarstjórnarkosningar þar sem öllu fögru var lofað í málefnum heimilslausra. Orðunum fylgdu litlar efndir. Þessi staða er til skammar fyrir höfuðborg landsins. Fjórdi veturinn er skollinn á síðan borgarstjóri og meirihlutinn lofuðu hraðfara úrbótum í málefnum heimilslausra. Verkleysið er algjört.

Borgarfulltrúi Flokks fólksins lagði fram svohljóðandi bókun:

Fulltrúi Flokks fólksins styður þessa tillögu og þá helst að setja á stofn neyðarathvarf að fyrirmynd þess sem var í Skipholtinu, en það var opið allan sólarhringinn og með sérherbergjum og baðherbergjum fyrir konurnar sem þangað leituðu. Þar var einnig starfsfólk á vakt allan sólarhringinn konunum til stuðnings. Þetta var gott fyrirkomulag að mati kvennanna sjálfra og starfsfólks.

Helga Björk Laxdal
e.u.

Hjálagt:

Tillaga borgarfulltrúa Sjálfstæðisflokksins um neyðarathvarf fyrir heimilslausar konur

BORGARSTJÓRN 19. október 2021: Tillaga borgarfulltrúa Sjálfstæðisflokksins um neyðarathvarf fyrir heimilislausar konur - R21100374

Borgarstjórn samþykkir að koma aftur á fót nýju neyðarathvarfi fyrir heimilislausar konur sem starfrækt yrði samkvæmt skaðaminnkandi nálgun og verði í formi herbergjagistingar. Líkt því sem var komið á í Skipholti sem neyðarhúsnæði vegna COVID-19 faraldursins en hefur nú verið lokað.

Greinargerð

Þann 8. apríl 2020 undirrituðu félagsmálaráðherra og borgarstjóri samning um tímabundinn stuðning félagsmálaráðuneytisins við neyðarhúsnæði og þjónustuúrræði á vegum Reykjavíkurborgar fyrir tiltekna hópa vegna COVID-19. Með samningnum veitti félagsmálaráðuneytið Reykjavíkurborg fjármagn m.a. til þess að auka stuðning og þjónustu við heimilislausa einstaklinga með fjölþættan vanda. Tvenns konar neyðarhúsnæði var sett á laggirnar á grundvelli samningsins og var annað neyðarhúsnæðið í Skipholti fyrir heimilislausar konur með fjölþættan vanda. Reykjavíkurborg tók þá gistiheimili í Skipholti á leigu með pláss fyrir allt að 15 konur og voru að lágmarki tveir starfsmenn þar á vakt.

Neyðarhúsið í Skipholti hafði þá sérstöðu umfram önnur hefðbundin neyðarskýli að vera herbergjagisting. Þar voru konur með sitt eigið herbergi þar sem öryggi þeirra var tryggt og þær gátu haft eigur sínar í friði. Þá höfðu þær einnig sér baðherbergi. Neyðarhúsið var jafnframt opið allan sólarhringinn vegna aðstæðna og því höfðu konurnar meiri stjórn á því hvernig þær ráðstöfuðu degi sínum en ella.

Aðsókn í úrræðið var mikil og það var upplifun starfsfólks að herbergjagistingar fyrirkomulagið reyndist þjónustuþegum betur en hið hefðbundna neyðarskýli. Þá sérstaklega til að aðlaga sig aftur að sjálfstæðri búsetu. Einnig væru þjónustuþegarnir sjálfir ánægðari með þetta fyrirkomulag og þætti það valdeflandi. Mikil þekkingaröflun átti sér stað með tilkomu þessa þjónustuúrræðis. Þessi þekking kann að reynast mikilvæg til að þróa og bæta enn frekar þjónustu við þennan hóp í framtíðinni.

Heildarkostnaður neyðarhússins í Skipholti, en þá er átt við launa- og rekstrarkostnað ásamt kostnaði við markaðsleigu, var um 10 m.kr. á mánuði eða um 120 m.kr. á ári fyrir allt að 15 konur. Ætla má að sama kostnaðarmat gildi fyrir þessa tillögu að því gefnu að viðkomandi húsnæði yrði tekið á leigu frekar en keypt. Útgjaldaauki vegna tillögunnar verði þá fjármagnaður af liðnum ófyrirséð kæmist hún í framkvæmd á þessu ári, ellegar færi kostnaðurinn inn á fjárhagsáætlun næsta árs.

Tillagan fellur vel að stefnu Reykjavíkurborgar um að fylgja húsnæði fyrst aðferðafræðinni (e. housing first) í málefnum heimilislausra. Raunar mun betur en hið hefðbundna neyðarskýli þar sem herbergjagistingar fyrirkomulagið sem var í Skipholti átti meira sameiginlegt með því fyrirkomulagi sem ríkir á Stúdentagörðum en í hefðbundnum neyðarskýlum. Húsnæði fyrst aðferðafræðin kveður á um að öruggt þak yfir höfuðið sé bæði grunnþörf og grundvallarmannréttindi. Aðeins þegar þessari grunnþörf sé mætt, geti einstaklingurinn ráðið við aðrar áskoranir. Heimili er því forsenda fyrir árangri vímuefnaaðferðar eða meðferðar við geðrænum vanda. Áhersla er á lágþröskuldaumhverfi í þjónustu sem byggir á gildum skaðaminnkunar. Það hafa mælst tengsl milli þess að fara í öruggt húsnæði með stuðningi og

bættari líkamlegri og andlegri heilsu í kjölfarið í rannsóknum meðal heimilislausra, en heilsa heimilislausar mælist heilt yfir mun verr en í almennu þýði. Þar af hallar sérstaklega á heimilislausar konur en heilsa þeirra mælist einnig verr en karla, auk þess sem konur eru líklegri til að verða fyrir kynferðisofbeldi ofan á annað líkamlegt ofbeldi. Aðferðafræðin húsnæði fyrst er því ekki úr lausu lofti gripin né upplifun starfsfólksins í Skipholti, en rannsóknir hafa jafnframt sýnt að jákvæð upplifun viðkomandi af valdeflingu og gæði húsnæðis er áhrifaþáttur í bættri andlegri heilsu.

Þjónustuúrræði fyrir heimilislausar konur í Reykjavík

Af öllum sveitarfélögum á höfuðborgarsvæðinu hefur Reykjavík verið í fararbroddi hingað til í málaflokknum. Reykjavíkurborg rekur tvö gistiskýli fyrir karlmenn með samtals 40 plássum en Róttin (félag um konur, áföll og vímugjafa) rekur Konukot á grundvelli þjónustusamnings við velferðarsvið Reykjavíkurborgar. Þar eru 12 pláss og er neyðarskýlinu lokað yfir daginn. Það hallar því á konur þegar kemur að fjölda plássna í neyðarskýlum. Í kortlagningu á fjölda og högum utangarðsfólks í Reykjavík frá árinu 2017 kom fram að 349 einstaklingar væru heimilislausir, þar af 108 konur. Tekið var fram af skýrsluhöfundum að þessi fjöldi væri sennilega vanmat. Þegar litið er til þess að á milli 2005 og 2019 hafði fjöldi kvenna sem leitaði til Konukots nánast þrefaldast (42 konur árið 2005 en 112 árið 2019) og fjöldi gistinátta þeirra nánast fjórfaldast (977 gistinætur árið 2005 en 3616 gistinætur árið 2019) rennir það enn frekari stoðum undir að það kunni að vera meira heimilisleysi meðal kvenna en mælingar sýna, og má því draga þá ályktun að það sé heilmikil eftirspurn eftir úrræðum sem þessu.

Wright, B. J., Vartanian, K. B., Hsin-Fang, L., Royal, N. og Matson, J. K. (2016). Formerly homeless people had lower overall healthcare expenditures after moving into supportive housing. *Health Affairs*, 35(1). Sótt af <https://doi.org/10.1377/hlthaff.2015.0393>

Austin, A. E., Shiue, K. Y., Naumann, R. B., Figgat, M. C., Gest, C. og Shanahan, M. E. (2021). Associations of housing stress with later substance use outcomes: A systematic review. *Addictive behaviors*, 123. Sótt af <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2021.107076>

Winetrobe, H., Wenzel, S., Rhoades, H., Henwood, B., Rice, E. og Harris, T. (2017). Differences in health and social support between homeless men and women entering permanent supportive housing. *Women's health issues*, 27(3), 286-293. Sótt af <https://doi.org/10.1016/j.whi.2016.12.011>

Johnson, G., Ribar, D. C. og Zhu, A. (2017). *Women's homelessness: International evidence on causes, consequences, coping and policies*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2927811>

Aubry, T., Duhoux, A., Klodawsky, F., Ecker, J. og Hay, E. (2016). A longitudinal study of predictors of housing stability, housing quality, and mental health functioning among single homeless individuals staying in emergency shelters. *American journal of community psychology*, 58(1-2), 123-135. Sótt af <https://doi.org/10.1002/ajcp.12067>